

**ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΕΣ ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 7 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2021
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΠΕΝΤΕ (5)**

ΚΕΙΜΕΝΟ 1

Το κείμενο είναι απόσπασμα από άρθρο του Βασίλη Καραποστόλη από τον ημερήσιο Τύπο.

[...] Γιατί η χαρά να θεωρείται οπωσδήποτε τόσο εχθρική στη δουλειά; Είναι σίγουρο ότι και μέσα στον μόχθο μπορεί να βρεθεί ο σπόρος της χαράς όταν ξέρει, κι όταν μπορεί, ο άνθρωπος να καθοδηγεί τον μόχθο του. Ας τονίσουμε όμως καλύτερα το άλλο σημείο. Το ότι είναι δυνατόν μια ορισμένη ψυχαγωγία να στηρίζει έναν άνθρωπο, ή και έναν λαό, όταν πασχίζει κάτι να φτιάξει. Έχουμε μουσικές και θεάματα που σκορπίζουν την ψυχή, και έχουμε άλλα που τη συγκεντρώνουν. Και αφού τη συγκεντρώσουν, την ανυψώνουν λίγο-λίγο και της δίνουν αυτό που λένε τα παλιά τραγούδια και οι αρχαίοι μύθοι: τα φτερά. Μπορεί λοιπόν να πετάξει ο άνθρωπος ακούγοντας ένα τραγούδι; Και όχι για να δραπετεύσει από τον κόσμο, αλλά για να τον αλλάξει δουλεύοντας με ενθουσιασμό;

Η απάντηση έρχεται από πολλές μεριές, από το παρελθόν, από ιστορίες, από στίχους, από την εμπειρία, και είναι καταφατική. Αρκεί να θυμηθούμε τον μύθο του Αμφίωνος. Ο Αμφίων κατορθώνει να χτίσει τα τείχη της Θήβας παίζοντας τη λύρα του, ενώ ο αδελφός του Ζήθος αγκομαχά μάταια μεταφέροντας πέτρες. Τι συνέβη; Αυτό που σήμερα δυσκολευόμαστε να φανταστούμε: ο μουσικός ενέπνευσε, ξεσήκωσε τους εργάτες. Εκεί βρισκόμαστε σήμερα. Υπάρχει τόσο μεγάλη ανάγκη για μια ψυχαγωγία που οικοδομεί και τόσο λίγη προσφορά. **Ωστόσο**, χρειάζεται να την εντοπίσουμε. Όπου ακούγεται ένα τέτοιο σήμα πρέπει να πηγαίνουμε προς τα εκεί. Όπου ακούγεται ένα τραγούδι που δεν μωροκλαίει, που δεν μεμψιμοιρεί¹, που δεν γαλβανίζει² το μυαλό με ερωτικά ξελιγώματα³ και σάπιους καημούς, ή δεν χασκογελάει για να δείξει ανέμελο, ας δώσουμε την προσοχή μας. Ο ήχος του, τα λόγια του θ' αρχίσουν να στερεώνουν μέσα μας κάτι που η ολοκλήρωσή του θα εξαρτάται από εμάς. Εμείς, ο καθένας, η χώρα πρέπει να αρχίσει να μαγεύεται από μια λύρα, για να πράξει αυτά που, ασφαλώς, με τη μαγεία και μόνο ποτέ δεν γίνονται.

Ας γίνουμε χτίστες που σιγοσφυρίζουν, όπως άλλοτε, τονωτικούς σκοπούς. Πότε-πότε ακούγονται τέτοιοι σκοποί. Αν στήσουμε το αυτί, τους ξεχωρίζουμε μέσα στους θορύβους. Δεν λείπουν ευτυχώς μερικοί νεότεροι καλλιτέχνες που προσπαθούν να αντλήσουν από βαθιές πηγές. Μου έρχεται στον νου η φωνή του ηπειρώτη τραγουδιστή και συνθέτη Δημήτρη Υφαντή. Είναι μια φωνή που παίρνει μέσα από τα βάθη του χρόνου στοιχεία για να χτίσει ερείσματα⁴ στην εξασθενημένη ψυχή. **Όπως** έκαναν και οι πρόγονοί του, οι πρόγονοί μας, που μάζευαν καπνό, στοίβαζαν το σιτάρι, ύφαιναν στον αργαλειό. Υποστούλωνα τη δουλειά τους με ένα πλέξιμο των φωνών τους. **Έτσι ώστε** ο ένας να παρηγορεί τον άλλο, να τον ενθαρρύνει και τελικά όλοι μαζί να χαίρονται επειδή είχαν κάτι το απολύτως ζωτικό να φέρουν εις πέρας. Πρέπει να βρούμε μια νέα ψυχαγωγία με έναν

τέτοιο προωθητικό προορισμό. Πρέπει η Ελλάδα να μάθει να κουβαλάει τις πέτρες της σαν να έχει στα σπλάχνα της μυριάδες κιθαρωδούς και λυράρηδες. Μυριάδες Αμφίωνες.

-----
¹ μεμψιμοιρώ = παραπονιέμαι συνεχώς, γκρινιάζω

² γαλβανίζω = (μτφ.) μεταδίδω ενθουσιασμό / ενδιαφέρον, εξάπτω, οξύνω

³ ξελίγωμα = 1. πείνα, λιγούρα 2. έντονη ερωτική επιθυμία

⁴ έρεισμα = στήριγμα

ΚΕΙΜΕΝΟ 2

Το κείμενο είναι απόσπασμα συνέντευξης της Μαρίας Ευθυμίου στον Μάκη Προβατά.

[...] Η συνομιλία με την ιστορία της χώρας μου και η ταύτιση που, εξ αυτού, αισθάνομαι με αυτήν έχουν μετατρέψει τις εμπειρίες μου τις ορειβατικές εντός Ελλάδος σε κορυφαίο οδηγό αισθητικής και μάθησης. Θέλω να πω με αυτό ότι ούτε τα ταξίδια σε διάφορες χώρες που έχω κάνει, ούτε η ορειβατική διάσχιση της Ισλανδίας στην οποία έχω μετάσχει, ούτε το κολύμπι στον Κόλπο των Παγετώνων στην Αλάσκα, σε λίμνη κρατήρα ηφαιστείου στην Καμτσάτκα, στη λίμνη Βαϊκάλη στη Σιβηρία, που έχω αποτολμήσει, δεν μου έχουν προσφέρει εμπειρίες μάθησης και βιωματικής μεταμόρφωσης τόσο δυνατές και συνολικές όσο η πεζοπορία στη χώρα μου. Γιατί τι θα μπορούσε να συγκριθεί με τη διάσχιση της Νέδας στην Πελοπόννησο, του Κρικελοπόταμου και του Πάντα Βρέχει στη Ρούμελη, το ράφτινγκ στα Τζουμέρκα και στον Νέστο – στην Ήπειρο και στη Θράκη, αντίστοιχα; Ή με τη νυχτερινή ανάβαση στην κορυφή του Ταϋγέτου με μόνο φανάρι την πανσέληνο του Αυγούστου;

Κοντά σ' αυτά, πάει και το τραγούδι και ο χορός. Τα θεωρώ, κι αυτά, όχι μόνον πηγές χαράς και ένωσης ψυχικής των μετεχόντων, αλλά και πηγές μάθησης – με τη βαθύτερη έννοια του όρου. Έχω στη ζωή μου τραγουδήσει και χορέψει πολύ σε ομάδες ρεμπέτικου, λαϊκού, παραδοσιακού, ελαφρού και έντεχνου ελληνικού τραγουδιού. Και ξένου. Τώρα πια, η φωνή μου, από την πολλή διδασκαλία, έχει αλλοιωθεί, αλλά μέχρι σήμερα, όταν τραγουδώ –και, δόξα τω Θεώ, βρισκόμαστε συχνά η παρέα του τραγουδιού και ξεφαντώνουμε–, αισθάνομαι ότι μετέχω στο άρωμα ζωής των Ελλήνων της Πόλης και της Σμύρνης, των νησιών και των βουνών μας, των λιμανιών και των πόλεών μας. Της Ελλάδας μου. Και ότι ανασταίνεται, μες στο λαρύγγι μου, η ιστορία της, με τρόπο μυσταγωγικό¹ και βιωματικό.

Σαν εσωτερική ερωτική συνομιλία.

-----
¹ μυσταγωγικό = τελετουργικό

ΚΕΙΜΕΝΟ 3

Ντίνος Χριστιανόπουλος, Το σπίτι μας

[Διαγώνιος, τχ. 2 (Μάιος – Αύγουστος 1972), σελ. 131]

Ας παίζει το τρανζιστοράκι¹, ας μεταδίδει
τη θεία λειτουργία ή παλιές οπερέτες
και τα παντζούρια ας μένουν πάντα ανοιχτά,
τα φώτα ας είναι όλα αναμμένα.

Ας δίνει μια επίφαση² ειρήνης
το παραγμένο σπίτι μας. Όταν γυρνώ απ' τη δουλειά
κατάκοπος, ας μην τα βρίσκω όλα
κλειστά και θεοσκότεινα, κι η γριά στο ντιβάνι,
μόλις η πόρτα τρίξει, ν' αρχινάει τα βογγητά.

Όσο αντέχουμε ακόμα τα τραγούδια,
λιγότερο θανάσιμη γίνεται η μουγγαμάρα,
ο θάνατος, θαρρείς, μας τριγουρίζει πιο δειλά.

«Προάστια», 1964-1970

-----
¹ τρανζιστοράκι = φορητό ραδιόφωνο

² επίφαση = (εδώ) ψευδαίσθηση

Θέμα Α

Α1. Να αποδώσετε συνοπτικά το περιεχόμενο της 1^{ης} (Γιατί η χαρά... με ενθουσιασμό;) και της 3^{ης} παραγράφου (Ας γίνουμε χτίστες... Μυριάδες Αμφίωνες.) του **Κειμένου 1**. (70-80 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Β

- B1.** Με βάση τα **Κείμενα 1** ή/και **2**, να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου ως σωστές ή λανθασμένες, γράφοντας στο τετράδιό σας δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε κάθε πρόταση τη λέξη **Σωστό** ή **Λάθος** (δεν χρειάζεται να αναφέρετε συγκεκριμένο χωρίο κειμένου):
- α.** Ο Β. Καραποστόλης στο **Κείμενο 1** διακρίνει την ψυχαγωγία από τη διασκέδαση.
  - β.** Σύμφωνα με το **Κείμενο 1**, η έμπνευση που προσφέρει η μουσική αρκεί από μόνη της να χτίσει έναν καλύτερο κόσμο.
  - γ.** Σύμφωνα με το **Κείμενο 1**, το τραγούδι ενισχύει το ομαδικό πνεύμα.
  - δ.** Σύμφωνα με το **Κείμενο 2**, η πεζοπορία στη χώρα της είναι για τη Μ. Ευθυμίου πιο δυνατή βιωματική εμπειρία από τα ταξίδια της σε άλλες χώρες.
  - ε.** Σύμφωνα με το **Κείμενο 2**, το τραγούδι και ο χορός αποτελούν αποκλειστικά πηγές χαράς και ψυχικής επαφής.

Μονάδες 10

- B2.** Στο **Κείμενο 1** κυριαρχεί το α' πληθυντικό πρόσωπο, ενώ στο **Κείμενο 2** το α' ενικό πρόσωπο. Να εξηγήσετε τις συγκεκριμένες γλωσσικές επιλογές, λαμβάνοντας υπόψη για καθεμία απ' αυτές την πρόθεση του πομπού και το είδος του κειμένου.

Μονάδες 15

- B3. α.** Στη 2η παράγραφο «Η απάντηση έρχεται... ποτέ δεν γίνονται» του **Κειμένου 1**, ο συγγραφέας παραθέτει τον μύθο του Αμφίωνος. Να αναφέρετε δύο διαφορετικούς μεταξύ τους στόχους αυτής της επιλογής του συγγραφέα. (μονάδες 12)

β. Ποια νοηματική σχέση δηλώνουν οι παρακάτω διαρθρωτικές λέξεις / λεκτικά σύνολα του **Κειμένου 1**, οι οποίες είναι σημειωμένες με έντονη γραφή: **Ωστόσο**,

Όπως,

Έτσι ώστε (μονάδες 3).

Μονάδες 15

Θέμα Γ

- Γ1.** Ποιος είναι ο ρόλος του τραγουδιού στη ζωή του ποιητικού υποκειμένου, σύμφωνα με το **Κείμενο 3**; Να τεκμηριώσεις την απάντησή σου, αξιοποιώντας τρεις (3) κειμενικούς δείκτες. Πώς λειτουργεί το τραγούδι στις δύσκολες περιστάσεις της δικής σου ζωής; (150-200 λέξεις)

Μονάδες 15

Θέμα Δ

- Δ1.** Αξιοποιώντας δημιουργικά τα **Κείμενα 1** και **2**, να γράψεις ένα δικό σου κείμενο (350-400 λέξεις), το οποίο θα αναρτηθεί στο προσωπικό σου ιστολόγιο, με βάση τα παρακάτω ερωτήματα:
- α) Με ποια κριτήρια επιλέγεις τα μουσικά σου ακούσματα;
  - β) Πώς αυτά συμβάλλουν τόσο στη συγκρότηση του εαυτού σου όσο και στην αντίληψή σου για τον κόσμο;

Μονάδες 30

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά σας στοιχεία. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. **Να μην αντιγράψετε** τα θέματα στο τετράδιο και **να μη γράψετε** πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων, αμέσως μόλις σας παραδοθούν. **Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμία περίπτωση.** Κατά την αποχώρησή σας, να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε **στο τετράδιό σας** σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 17.00

ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ